

ROMS REPUBLIKANSKA STYRELSESKICK (ca 200 f.Kr.)

Åke Lundström 1969

1 **Folkförsamlingarna (comitia, neutr.plur.)**

I folkförsamlingen hade alla manliga romerska medborgare rösträtt. Man skilde dock på två slag av folkförsamling:

- 1.1 **Comitia centuriata.** De förmögna medborgarna indelades i 98 **centuriae** och övriga i 95. Eftersom varje centuria hade 1 röst, hade de förmögna alltid avgörandet i sin hand.
- 1.2 **Comitia tributa.** Här röstade man inom den **tribus** (rote eller kvarter), i vilken man bodde, och fattig och rik hade samma inflytande. Det är t.o.m. ovisst, om de förmögna brukade delta.
- 1.3 Ordförande var en konsul eller pretor, i tributa ofta en folktribun.
- 1.4 Uppgifter. Man stiftade lagar och valde ämbetsmän, tributa endast de lägre, såsom ediler, folktribuner och kvestorer. Krigsförklaring och fredsavtal kunde endast beslutas av centuriata. I äldre tid (till 149 f.Kr.) var folkförsamlingarna också domstolar, varvid allvarliga brott dömdes i centuriata.

2 **Senaten (senatus, -us m)**

- 2.1 Senaten hade 300 medlemmar (från år 80 f.Kr. 600), utsedda på livstid.
- 2.2 Uppgifter. Högsta beslutsrätt i fråga om a) statens finanser, b) statens religion, c) utrikespolitiken, krigsmakten och underlydande folk. Den var dessutom rådgivande myndighet för ämbetsmännen.

3 **Ämbetsmännen (magistratus, -us m)**

- 3.1 Ämbetstiden var normalt ett år (för censorer dock 18 månader och för diktatorer högst sex månader) och man hade alltid minst en kollega med samma befogenheter (undantag diktatorn).
- 3.2 **Konsulerna (consules)** var två. De sammankallade och var ordförande i senat och folkförsamling och hade högsta befälet i krig. Om senaten var i stor fara, utsåg konsulerna på senatens uppmaning en **diktator** för högst sex månader.
- 3.3 **Pretorer (praetores)** hade hand om civilmål (tvistemål), kallade parterna inför rätta och ledde förhandlingarna, men domen fälldes av bland folket utsedda domare. Ursprungligen två pretorer: **praetor urbanus** ledde rättegångar mellan romerska medborgare, **praetor peregrinus** rättegångar där ena eller båda parterna var utlänning. Den sistnämnde tjänstgjorde ibland också som befälhavare i krigsmakten. Antalet pretorer utökades på 200-talet. Efter år 149 skötte de även brottmål och tjänstgjorde efter sitt egentliga ämbetsår som ståthållare i provinserna.
- 3.4 **Censorerna (censores)** var två. De valdes endast vart femte år och förrättade då skattskrivning (**census**), d.v.s. fastställde varje medborgares rösträtt, krigstjänstskyldighet och skatteplikt. De utsåg nya senatorer efter dem som dött, utövade uppsikt över moralen samt ombesörjde offentliga byggen och utarrenderade skatteuppbörden.
- 3.5 **Folktribunerna (tribuni plebis; tio till antalet)** var förtroendemän för **plebs**, de breda lagren bland befolkningen, bevakade dess intressen genom vetorätt mot övriga ämbetsmän, senaten och folkförsamlingarna.
- 3.6 **Edilerna (aediles)** var fyra. De var dels polismästare, dels ansvarade de för livsmedelstillförseln till Rom, dels hade de att anordna ludi, de offentliga spelen, som de ofta var tvungna att till stor del själva bekosta.
- 3.7 **Kvestorer (quaestores)** var statskassörer i Rom eller provinserna eller i krigsmakten.